

М.Р.ЛИТВИН (Львів)

## ДО 60-РІЧЧЯ ДОКТОРА ІСТОРИЧНИХ НАУК, ПРОФЕСОРА Л.В.ВОЙТОВИЧА

16 травня 2011 р. виповнилося 60 років відомому українському історикові Леонтієві Вікторовичу Войтовичу. Ювіляр народився в Єманжелинську Челябінської області (Російська Федерація) у родині репресованих галицьких інтелігентів. Із раннього дитинства захоплювався історією і в місті Миколаєві Львівської області, куди родина повернулася 1956 р., мав доступ до добротної історичної літератури, зокрема російських емігрантських видань (включаючи «Seminarium Kondakovianum») та праць польських і чеських істориків, але з відомих причин у 1967 р. вступив на механіко-машинобудівний факультет Львівського політехнічного інституту. Йому пощастило: професор М.С.Комаров особисто набирав групу на спеціальність «Динаміка і міцність машин», яка була експериментальним поєднанням інженера-механіка та математика-теоретика. До речі, з цієї групи вийшло четверо докторів наук і професорів (один, щоправда, історичних наук) та одинадцять кандидатів технічних наук і доцентів. Здобувши добротну освіту, Л.В.Войтович успішно працював у Всесоюзному науково-дослідному технологічному інституті машинно-тракторного парку (пройшовши шлях від конструктора 3-ї категорії до провідного конструктора та завідувача сектору, а його розробки були відзначені медалями ВДНГ), на виробництві (головний механік і головний інженер одного з найбільших деревообробних підприємств Закарпаття), в армії (заступник командира мотострілецького батальйону з техніки) та на адміністративних посадах (перший заступник голови райдержадміністрації та заступник голови районної ради). Але весь час продовжував займатися історією.

Його зустріч 1985 р. з Я.Д.Ісаєвичем виявилася доленосною і з того часу під керівництвом відомого вченого почалося фахове дослідження історії середніх віків, яке завершилося захистом кандидатської дисертації у 1994 р. («Удільні князівства Рюриковичів і Гедиміновичів у XII–XVI ст.», науковий керівник акад. НАН України Я.Д.Ісаєвич) та докторської дисертації у 2001 р. («Князівські династії Східної Європи (кінець IX – початок XVI ст.). Склад, суспільна і політична роль», науковий консультант акад. НАН України Я.Д.Ісаєвич) і публікацією понад 300 наукових праць, з яких 9 індивідуальних та 3 колективні монографії, низки підручників, посібників, документальних видань в Україні, Росії, Польщі та інших країнах. Серед них «Генеалогія династії Рюриковичів» (1990 р.), «Удільні князівства Рюриковичів і Гедиміновичів у XII–XVI ст.» (1996 р.), «Князівські династії Східної Європи (кінець IX – початок XVI ст.): Склад, суспільна і політична роль. Історико-генеалогічне дослідження» (2000 р.), «Нащадки Чингіз-хана: Вступ до генеалогії Чингізидів-Джучидів» (2004 р.), «Княжа доба на Русі: Портрети еліти» (2006 р.), «Формування кримськотатарського народу. Вступ до етногенезу» (2009 р.), «Medium aevum: Середні віки. Підручник з історії середніх віків для історичних факультетів університетів» (за ред. Л.Войтовича 2010 р.).

Як дослідник Л.В.Войтович сформувався в Інституті українознавства імені І.Крип'якевича, де з 1995 р. працював старшим науковим, а пізніше – провідним науковим співробітником відділу історії середніх віків. 2001 р. розпочав викладацьку діяльність на історичному факультеті Львівського національного університету імені І.Франка, де з 2006 р. очолює кафедру історії середніх віків і візантиністики. Із 2008 р. – професор. Одночасно з підручником історії середніх віків разом зі

спорідненою кафедрою Харківського національного університету імені В.Каразіна створив підручник з історії Візантії (за ред. С.Сорочана і Л.Войтовича), який передано до друку. Спільно з О.Целуйком написав і видав довідник з генеалогії правлячих династій Європи та посібник з генеалогії.

Загалом наукові зацікавлення професора Л.В.Войтовича торкаються генеалогії правлячих династій Рюриковичів, Гедиміновичів та Джучидів-Чингізидів; історії Галицько-Волинської держави та удільного періоду на Русі («Етапи політичної історії Волині XIV–XV ст. Державність. Васалітет. Інкорпорація», 1998 р.; «Кордони Галицько-Волинської держави: проблеми та дискусії», 2006 р.); середньовічної військової історії («Військо і військова організація», 2001 р.), історичної термінології («Середні віки в Україні: хронологія, проблеми періодизації», 2003 р.; «Феодалізм в українських землях: проблеми існування і періодизації», 2004 р.) та історії міст. Багато уваги вчений приділяє аналізу міжнародних контактів руських земель, зокрема з кочовим степом («Улус Ногай і Галицько-Волинське князівство», 2008 р). В останні роки дослідник усе частіше звертається до проблем етногенезу і ранньої історії східних слов'ян, зокрема норманського впливу на їх розвиток («Восточное Прикарпатье во второй половине 1-го тыс. н.э. Начальные этапы формирования государственности», 2006 р.; «Баварський Географ»: спроба етнологізації населення Центрально-Східної Європи в IX столітті», 2009 р.; «Вікінги в Центрально-Східній Європі: проблеми Ладоги і Пліснеська», 2009 р.). У його творчих задумах є історичні романи.

Загалом дослідження Л.В.Войтовича відзначаються добрим знанням джерел та історіографії, логічністю викладу та схильністю до толерантної полеміки, зокрема з польськими і російськими вченими. Він бере активну участь у міжнародних наукових конференціях та публічних захистах робіт, є членом двох спеціалізованих рад із захисту дисертацій, відповідальним редактором ряду збірників, зокрема фахових часописів «Археологічні дослідження Львівського університету» та «Княжа доба», членом редколегій журналів «Вісник Львівського університету. Серія історична», «Дрогобицький краєзнавчий збірник», «Генеалогічні записки Українського геральдичного товариства» тощо.

Ювіляр відзначений Премією ім. М.С.Грушевського Президії НАН України (2003 р.), Почесною грамотою Президії НАН України (2008 р.), його монографії двічі удостоєні грамот Форуму видавців України у Львові (2000, 2006 рр.).

У своїй роботі історик-поліглот керується насамперед засадами наукової етики, фаховості та відповідальності. Леонтій Вікторович Войтович вирізняється доброзичливим ставленням до колег і наукової молоді, тактовністю і повагою у взаєминах із зарубіжними вченими. Він досить успішно освоює інтернет-середовище писемних історичних пам'яток. Свій ювілей історик зустрічає у розквіті творчих сил, маючи багато нових планів і проектів. Друзі, колеги й учні бажають ювілярові довгих років, невичерпного натхнення і рясних урожаїв на науковій ниві!